

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

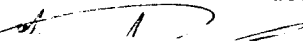
- Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/3265	21 augustus 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 60/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/3265, d.d. 21 augustus 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHЕ FEDERATIE

60/92

(Afgesloten 211200 AUG 1992)

Bosnië-Herzegovina

In Bosnië-Herzegovina lijkt sprake van een geleidelijke verheviging van de gevechten. Zo is voortdurend sprake van hevige artillerieduels in en rond Sarajevo. De Serviërs beschuldigen de Moslims ervan hun posities zodanig te kiezen dat de VN-troepen in de vuurlinie komen te liggen. Dit zou verband houden met pogingen van Moslim-zijde om de gevechten te laten escaleren en een grootschaliger buitenlandse interventie uit te lokken dan voorshands in VN-kader is voorzien.

Zware strijd werd de afgelopen dagen gemeld tussen Serviërs en Bosnische eenheden bij Foca, aan de Servisch-Bosnische grens. Ten noorden van Gorazde, dat nog steeds door de Serviërs belegerd wordt, zouden de Bosniërs zelfs een offensief hebben ingezet. Ook in het Westen van de republiek lijken de Serviërs tegenslag te ondervinden. Zo meldden zij bij Livno grote verliezen toen zij zich gedwongen zagen bij hun aftocht mijnenvelden te doorkruisen.

Gevechten vinden ook nog steeds plaats in het noorden, bij Derventa en Doboj. meldt aldaar kleine Kroatische successen, die echter gepaard gaan met aanzienlijke verliezen. Zo zou een van de Kroatische brigades aldaar dagelijks vijf tot tien man verliezen. De Kroatische grensstad Slavonski Brod zou opnieuw door Servische artillerie zijn beschoten. Er zijn echter ook meldingen dat Kroatische artillerie die bij deze plaats is opgesteld, is ingezet ter ondersteuning van de militaire inzet van Kroaten en Moslims aan de andere kant van de grens.

De situatie bij Trebinje in het zuidoosten van Bosnië-Herzegovina kenmerkt zich door een gespannen rust. De verovering van Trebinje is voor de Kroaten van groot belang, omdat van daaruit de Kroatische havenplaats Dubrovnik en het strategisch gelegen gebied ten zuiden daarvan onder vuur kunnen worden genomen. Zij gaan echter omzichtig te werk, omdat Servische artillerie de omliggende heuvels domineert en omdat de Serviërs in beginsel in staat zijn een stuwdam op te blazen, waardoor een deel van het lager gelegen Kroatische gebied onder zou lopen. Desondanks heeft de Servische commandant bij Trebinje erop gewezen dat hij tegen een overmacht strijdt en daarom zijn verzoek aan "Joegoslavië" om assistentie herhaald. Ook voor de Serviërs is het bezit van Trebinje van groot belang in verband met de verdediging van de Kroatische landtong Prevlaka, die de bases van de JNA-marine in de baai van Kotor (Montenegro) beheerst.

De bevelhebber van de Bosnische troepen bij Sarajevo, die voornamelijk uit Moslims bestaan, heeft eerdere berichten bevestigd dat zijn eenheden aanvallen hebben uitgevoerd op bases van de HVO, de vrijwel autonoom opererende Kroatische milities in Bosnië-Herzegovina. Hij stelde dat dit was gebeurd op bevel van de Bosnische regering. Dit vormt een nieuw bewijs van onenigheid tussen de Kroaten en Moslims in Bosnië-Herzegovina, die verband houdt met wantrouwen aan Moslim-zijde over de uiteindelijke intenties van de Bosnische Kroaten.

Volgens het (pro-)Servische persbureau TanJug zijn tientallen groepen Afghaanse Mujahedin-strijders via Kroatië geïnfiltreerd in Bosnië-Herzegovina. Zij zouden zich naar de "Bosnische Krajina" begeven om de Moslims in dit door Serviërs beheerste gebied te assisteren. Hetzelfde bericht maakt ook melding van de levering van wapens en instructeurs aan de Bosnische Moslims door Iran via de luchthaven van Sarajevo. De Bosnische Kroaten zouden volgens deze melding van Duitsland wapens ontvangen via de Kroatische haven van Split. Hoewel incidentele wapensmokkel niet onmogelijk is, is een openlijke bevoorrading op de door TanJug aangegeven schaal uitgesloten. De genoemde berichten dienen met name politiek-propagandistische doeleinden.

Overigens heeft de bevelhebber van de Servische troepen, (de voormalige JNA-)generaal Mladic, op grond van dergelijke berichten gewaarschuwd vliegtuigen die van hun route afwijken, neer te schieten. Deze waarschuwing werd gedaan nog voor deze week een Brits vliegtuig op de luchthaven onder vuur genomen werd.

Medio deze week hebben Bosnische commando's een verrassingsaanval uitgevoerd op de luchtmachtbasis Banja Luka, waar de (formeel door de JNA overgedragen) gevechtsvliegtuigen van de Servische eenheden in Bosnië-Herzegovina zijn gestationeerd. Bij deze aanval, die verband houdt met het toenemende aantal aanvallen door de "Servische" luchtmacht, zouden volgens de Bosnische autoriteiten enkele vliegtuigen en gebouwen zijn vernield. De betreffende eenheden stellen dat de inzet van "Servische" vliegtuigen vervolgens aanzienlijk was gereduceerd, maar dit kan niet worden bevestigd. Volgens TanJug is slechts geringe schade aangericht op de basis.

De Bosnische regering heeft ingestemd met het onder internationaal toezicht plaatsen van de zware wapens bij Sarajevo. Eerder deze week hadden ook de Serviërs bij deze stad zich daartoe bereid verklaard. In beginsel was tot dit toezicht reeds besloten in het kader van het in juni gesloten, maar nimmer gerespecteerde wapenstilstandakkoord. Nu stemmen beide partijen alsnog in met internationaal toezicht op de zware wapens, zonder dat er sprake is van een nieuw bestand. Dit onderstreept dat de bedoelde stap vooral politieke betekenis heeft en dient ter illustratie van de stelling dat de verantwoordelijkheid voor de voortdurende bestandsschendingen elders ligt.

De autoriteiten van de nieuwe "Servische republiek", het Servische gebied in Bosnië-Herzegovina, hebben gesteld dat het parlement van die republiek op korte termijn een gezamenlijke zitting zal organiseren met het parlement van de Kroatische Krajina. Doel daarvan zou zijn de defensie van beide gebieden op elkaar af te stemmen. Dit vormt een stap in de richting van hechtere betrekkingen tussen beide gebieden, die vermoedelijk moeten resulteren in staatkundige eenheid.

Een delegatie van de Amerikaanse Senaat heeft officieel bevestigd dat de Serviërs in Bosnië-Herzegovina zich schuldig maken aan etnisch geweld en aan pogingen de door hen beheerste streken etnisch te zuiveren. Deze pogingen zouden met name in het Bosnisch-Servische grensgebied vrijwel volledig zijn geslaagd. Het aantal doden als gevolg van dit optreden zou volgens het rapport vele malen groter zijn dan het aantal slachtoffers van de gevechtshandelingen. Overigens wordt ook melding gemaakt van soortgelijke pogingen van Kroatische en Moslim-zijde, maar deze zouden in geen verhouding staan tot de schaal van het Servische optreden.

Internationale vredesinspanningen

Grote onenigheid bestaat over de status van een aantal deelnemers aan de "brede" Joegoslavië-conferentie die EG-voorzitter Groot Brittannië voor 26

augustus heeft belegd. De president en premier van "Joegoslavië", Cosic en Panic, zijn op persoonlijke titel uitgenodigd om deel te nemen. Hiertegen is echter geprotesteerd door onder meer de regeringen van Slovenië en Bosnië-Herzegovina, die menen dat dit een stap vormt op weg naar feitelijke erkenning. Cosic heeft indirect bevestigd dat dit het streven van "Joegoslavië" is door te stellen dat hij niet aanwezig zal zijn, tenzij hij als president wordt uitgenodigd.

Conferentievoorzitter Carrington heeft de -volgens Servië illegaal gekozen- president van de Albanezen in Kosovo, ook uitgenodigd om aan de conferentie deel te nemen, vermoedelijk eveneens op persoonlijke titel. Servische functionarissen verzetten zich echter tegen de aanwezigheid van Rugova. Bovendien heeft de president van de Servische gebieden in Kroatië, Hadzic, die niet is uitgenodigd, gesteld dat hij wél naar Londen zal komen. Ook de leider van de Moslims in het Servisch/Montenegrijns district Sandzak, Ugljanin, eist te worden uitgenodigd en stelt dat de conferentie anders steun verleent aan de Servische "genocide" in dit gebied.

Op grond van al deze problemen is het vrijwel uitgesloten dat consensus wordt bereikt over de status van alle deelnemers. Bovendien zijn er geen aanwijzingen dat de uitgenodigde personen bereid zijn tot ingrijpende inhoudelijke compromissen. Daarom moet worden aangenomen dat deze conferentie, zelfs als hij doorgaat, geen positieve resultaten zal opleveren. De Bosnisch-Servische leider Karadzic heeft reeds gesteld dat de conferentie een fiasco dreigt te worden.

Een aantal islamitische landen doet pogingen om een buitengewone zitting van de Algemene Vergadering van de VN bijeen te roepen met als doel het Servische optreden tegen de Bosnische Moslims te veroordelen. Deze zitting zou nog moeten plaatsvinden voordat de "brede" EG-conferentie van start gaat.

Kroatië

Volgens Servische functionarissen in Bosnië-Herzegovina heeft Hongarije recentelijk het materieel van een FROG-brigade verkocht aan Kroatië. Dit materieel zou zich in Slavonië bevinden en daarmee (gezien de dracht van dit wapen) Servische posities in Kroatië en Bosnië-Herzegovina bedreigen. Deze melding is echter door beide landen ontkend. Het is onwaarschijnlijk dat Hongarije op deze wijze het wapenembargo tegen voormalige Joegoslavische republieken zou schenden. Overigens zijn vermoedelijk aan Bosnisch-Servische zijde wél FROGs aanwezig, die de JNA aldaar heeft achtergelaten bij haar formele terugtrekking. Inmiddels is bevestigd dat tenminste één van deze FROGs eerder deze maand is afgevuurd op Slavonski Brod.

De situatie in de UNPA's blijft gespannen. Met name in UNPA-oost (oost-Slavonië) bevindt zich, in strijd met de demilitariseringsverplichting, nog een aantal Servische tanks en pantserpersoneelsvoertuigen. Vorige week maakte de EG-missie reedsmelding van het feit dat het Russische UNPROFOR-bataljon nog niet was begonnen met het ontwapenen van lokale (Servische) militieën. In UNPA-zuid (de Krajina) is zelfs geregeld sprake van bestandsschendingen, maar hiervoor zijn zowel Kroaten als Serviërs verantwoordelijk.

Conclusie/vooruitzicht

De gevechten in grote delen van Bosnië-Herzegovina blijven aanhouden en lijken zelfs geleidelijk aan intensiteit te winnen. Een vermindering van de strijd is op korte termijn niet te verwachten. Daarnaast zijn er opnieuw aanwijzingen van onenigheid tussen Bosnische Kroaten en Moslims, die samenhangen met wantrouwen

over de oorlogsdoelen van de Kroaten. De strijd in Bosnië-Herzegovina heeft ook invloed op de situatie in Kroatië, met name bij Dubrovnik en Slavonski Brod.

De "brede" Joegoslavië-conferentie die voor komende week is voorzien, lijkt reeds bij voorbaat tot mislukken genoemd door fundamentele onenigheid over de status van een aantal deelnemers. Er zijn ook geen aanwijzingen dat de uiteindelijke deelnemers bereid zouden zijn tot vergaande compromissen.

Spanningen in de UNPA's onderstrepen dat ook in Kroatië nog steeds kans bestaat op een heropleving van de gevechten.